

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

25 päivänä heinäkuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Valtiontuet – Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön ja energiaintensiivisten yritysten hyväksi toteutettu tukiohjelma – Päätös (EU) 2015/1585 – Pätevyys SEUT 107 artiklan kannalta – Tutkittavaksi ottaminen – Pääasian kantajat eivät ole nostaneet kumoamiskannetta

Asiassa C-135/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Mainin hallintotuomioistuim, Saksa) on esittänyt 23.2.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 7.3.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Georgsmarienhütte GmbH,

Stahlwerk Bous GmbH,

Schmiedag GmbH ja

Harz Guss Zorge GmbH

vastaan

Saksan liittotasavalta,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, J. L. da Cruz Vilaça (esittelevä tuomari), A. Rosas ja J. Malenovský sekä tuomarit E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby, A. Prechal ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.12.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Georgsmarienhütte GmbH, Stahlwerk Bous GmbH, Schmiedag GmbH ja Harz Guss Zorge GmbH, edustajinaan H. Höfler ja H. Fischer, Rechtsanwälte,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja R. Kanitz, avustajanaan T. Lübbig, Rechtsanwalt,
- Euroopan komissio, asiamiehinään T. Maxian Rusche ja K. Herrmann,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.2.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tukiohjelmasta SA.33995 (2013/C) (ex 2013/NN) (jonka Saksa on toteuttanut uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön ja energiaintensiivisten yritysten hyväksi) 25.11.2014 annetun komission päätöksen (EU) 2015/1585 (EUVL 2015, L 250, s. 122; jäljempänä riidanalainen päätös) pätevyyttä.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina on yhtäältä neljä Georgsmarienhütte-konserniin kuuluvaa yhtiötä, eli Georgsmarienhütte GmbH, Stahlwerk Bous GmbH, Schmiedag GmbH ja Harz Guss Zorge GmbH, ja toisaalta Saksan liittotasavalta ja joka koskee riidanalaisen päätöksen antamisen jälkeen tehtävää sisämarkkinoille soveltumattomiksi todettujen lainvastaisten tukien takaisinperintää näiltä tukien saajina olevilta yhtiöiltä.

Saksan oikeus

- 3 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan sähkön tuotannon tukemiseksi annettujen oikeudellisten puitteiden uudistamisesta annetussa laissa (Gesetz zur Neuregelung des Rechtsrahmens für die Förderung der Stromerzeugung aus erneuerbaren Energien) (BGBl. 2011 I, s. 1634; jäljempänä vuoden 2012 EEG-laki) säädetään uusiutuvista energialähteistä peräisin olevasta sähköstä aiheutuvien kustannusten tasausmekanismista liittovaltion alueella. Mekanismi perustuu muun muassa lisämaksuun (jäljempänä EEG-lisämaksu), joka koskee kustannusta, jonka sähköntoimittajat periaatteessa siirtävät sähkön ostajien ja loppukuluttajien maksettavaksi.
- 4 Poikkeuksellisesti energiaintensiivisiin yrityksiin, jotka ovat energian suurkuluttajia (jäljempänä EI-yritykset), voidaan soveltaa erityisessä tasausjärjestelmässä vuoden 2012 EEG-lain 40, 41 ja 43 §:n nojalla EEG-lisämaksun ylärajaa. Ylärajan tarkoituksena on alentaa näiden yritysten energiakustannuksia ja säilyttää niiden kansainvälinen kilpailukyky.
- 5 Vuoden 2012 EEG-lain 40 §:n mukaan EEG-lisämaksulle asetetaan yläraja liittovaltion kaupp- ja vientivalvontaviranomaiselle (Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle, Saksa) (jäljempänä BAFA) esitettävästä hakemuksesta.

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 6 Pääasian kantajina on neljä Georgsmarienhütte-konserniin kuuluvaa yhtiötä, jotka toimivat terästuotannon, metallien valamisen ja teräksenjalostuksen alalla. Niihin sovellettiin vuosina 2013 ja 2014 BAFA:n päätöksissä hyväksyttyä EEG-lisämaksun ylärajaa.
- 7 Nämä ylärajasta annetut päätökset kuitenkin peruutettiin taannehtivasti tietyn määrän osalta BAFA:n 25.11.2014 tekemillä päätöksillä (jäljempänä osittaiset peruuttamispäätökset). BAFA hylkäsi pääasian kantajien niistä tekemät oikaisuvaatimukset.

- 8 Osittaisilla peruuttamispäätöksillä pantiin täytäntöön riidanalainen päätös, jossa Euroopan komissio oli todennut muun muassa, että EI-yritysten hyväksi säädetty erityinen tasausjärjestelmä oli lainvastainen valtiontuki, ja määrännyt, että Saksan liittotasavallan oli perittävä sisämarkkinoille soveltumattomiksi todetut tuet takaisin niiden saajilta.
- 9 Komissio totesi tässä riidanalaisessa päätöksessä, että EEG-lisämaksusta EI-yritysten hyväksi myönnettävien alennusten muodossa oleva tuki soveltuu sisämarkkinoille, jos se kuuluu johonkin tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdassa esitetyistä neljästä ryhmästä. Kyseisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdan mukaan tuet, jotka eivät kuulu johonkin 3 artiklan 1 kohdassa esitetyistä ryhmistä, eivät sovellu sisämarkkinoille ja Saksan liittotasavallan on näin ollen saman päätöksen 6 ja 7 artiklan mukaan perittävä sisämarkkinoille soveltumattomat tuet takaisin niiden saajilta riidanalaisen päätöksen liitteessä III säädettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.
- 10 Pääasian kantajat nostivat osittaisista peruuttamispäätöksistä kanteet Verwaltungsgericht Frankfurt am Mainissa (Frankfurt am Mainin hallintotuomioistuin, Saksa).
- 11 Kantajat suhtautuivat tässä tuomioistuimessa epäilevästi komission suorittamaan EEG-lisämaksun ylärajan luokitteluun SEUT 107 artiklassa tarkoitetuksi ”valtiontueksi”. Tässä tilanteessa Verwaltungsgericht Frankfurt am Main on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:
- ”Onko [riidanalainen] päätös [EU-sopimuksen] vastainen, koska komissio pitää ylärajan asettamista EEG-lisämaksulle SEUT 107 artiklassa tarkoitettuna tukena?”

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

- 12 Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa riitautetaan – pääasiallisesti – riidanalaisen päätöksen pätevyys siltä osin kuin siinä pidetään ylärajan asettamista EEG-lisämaksulle SEUT 107 artiklassa tarkoitettuna ”valtiontukena”.
- 13 Komissio katsoo 9.3.1994 annetun tuomion TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, EU:C:1994:90) perusteella, että ennakkoratkaisupyynnö on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että pääasian kantajat eivät ole nostaneet kumoamiskannetta riidanalaisesta päätöksestä unionin yleisessä tuomioistuimessa.
- 14 On palautettava mieleen, että yhteisöjen tuomioistuin katsoi tuon tuomion, jolla on yhtäläisyyksiä pääasian kanssa, 17 kohdassa pääasiallisesti, että valtiontuen, jota koskeva komission päätös on osoitettu suoraan vain sille jäsenvaltiolle, johon tuen saaja kuuluu, saaja, joka olisi ilman pienintäkään epäilyä voinut nostaa kanteen kyseisestä päätöksestä SEUT 263 artiklan nojalla ja joka on antanut kyseisen artiklan kuudennessa kohdassa tätä varten asetetun ehdottoman määräajan kulua umpeen, ei voi erityisesti oikeusvarmuuteen liittyvien seikkojen vuoksi tehokkaasti kyseenalaistaa kysymyksessä olevan päätöksen laillisuutta kansallisissa tuomioistuimissa tämän saman päätöksen kansallisia täytäntöönpanotoimenpiteitä vastaan suunnatun kanteen yhteydessä (ks. myös tuomio 15.2.2001, Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, 30 kohta ja tuomio 5.3.2015, Banco Privado Português ja Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, 28 kohta).
- 15 Yhteisöjen tuomioistuin katsoi erityisesti, että päinvastaisen ratkaisun hyväksyminen merkitsisi sitä, että tuensaajalle myönnettäisiin tällaisessa tapauksessa oikeus kiertää se lopullisuus, joka päätöksille on oikeusvarmuuden periaatteen nojalla annettava kanteen nostamiselle määrätyn ajan päättymisen jälkeen (tuomio 15.2.2001, Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, 30 kohta ja tuomio 5.3.2015, Banco Privado Português ja Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 16 Tämän tuomion 14 kohdassa mieleen palautettu poissulkeminen on kuitenkin perusteltu myös siinä tapauksessa, että tuensaja vetoaa kansallisessa tuomioistuimessa komission päätöksen pätemättömyyteen ennen kuin SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa määrätty aika kanteen nostamiselle tästä päätöksestä on päättynyt.
- 17 Näin ollen ainoastaan sellaisen yksityisen on mahdollista vedota kansallisessa tuomioistuimessa nostetun kanteen yhteydessä sen osalta tehdyn kansallisen päätöksen perustana olevaan unionin toimeen sisältyvien säännösten pätemättömyyteen, joka on myös nostanut asetetuissa määräajoissa kumoamiskanteen tästä päätöksestä SEUT 263 artiklan neljännen kohdan nojalla tai ei ole tehnyt niin siksi, ettei sillä ilman pienintäkään epäilyä ollut oikeutta nostaa tällaista kannetta (ks. vastaavasti tuomio 29.6.2010, E ja F, C-550/09, EU:C:2010:382, 46 ja 48 kohta; tuomio 17.2.2011, Bolton Alimentari, C-494/09, EU:C:2011:87, 22 ja 23 kohta ja tuomio 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, 67 oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 18 Näin ollen yksityisen, joka haluaa riitauttaa unionin toimen, on silloin, kun sillä on ilman pienintäkään epäilystä SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu asiavaltuus, käytettävä tässä määräyksessä tarkoitettua oikeussuojakeinoa siten, että se nostaa kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa.
- 19 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 40–44 kohdassa, kumoamiskanne, johon liittyy mahdollisuus valittaa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta, tarjoaa nimittäin erityisesti valtion tukien kaltaisilla teknisillä ja monimutkaisilla aloilla erityisen soveliaat prosessuaaliset puitteet tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevien kysymysten perusteelliseen ja kontradiktorisesti suoritettavaan tarkasteluun, kuten Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24.10.1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EUVL 1988, L 319, s. 1) johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee.
- 20 On kuitenkin täsmennettävä, että edellä todettu ei vaikuta ennakkoratkaisupyynnön rooliin unionin tuomioistuinrakenteessa.
- 21 SEUT 267 artiklassa määrättyssä ennakkoratkaisumenettelyssä perustetaan nimittäin unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välille suora yhteistyö, jossa viimeksi mainitut osallistuvat kiinteästi unionin oikeuden asianmukaiseen soveltamiseen ja yhtenäiseen tulkintaan sekä unionin oikeusjärjestyksessä yksityisille annettujen oikeuksien suojaamiseen (lausunto 1/09, 8.3.2011, EU:C:2011:123, 84 kohta).
- 22 Se, että luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön on nostettava unionin toimien laillisuuden riitauttamiseksi kumoamiskanne SEUT 263 artiklan perusteella silloin, kun tällä on ilman pienintäkään epäilystä tämän artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu asiavaltuus, ei näin ollen vaikuta siihen, että tämän henkilön on mahdollista riitauttaa tämän toimen kansallisten täytäntöönpanotoimenpiteiden lainmukaisuus toimivaltaisissa kansallisissa tuomioistuimissa.
- 23 Oikeuskäytännössä on sitä paitsi todettu, että valtiontuen saajan, joka on nostanut unionin yleisessä tuomioistuimessa SEUT 263 artiklan kuudennessa kohdassa vahvistetussa määräajassa kumoamiskanteen sellaisesta komission päätöksestä, jossa kyseinen tuki todettiin sisämarkkinoille soveltumattomaksi, ei nimittäin voida katsoa pyrkivän kiertämään tämän kyseisen päätöksen lopullisuutta siksi, että se myös riitauttaa sen pätevyyden ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2015, Banco Privado Português ja Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, 29 kohta).
- 24 On vielä muistutettava siitä, että kun kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian ratkaisu riippuu komission päätöksen pätevyydestä, lojaalin yhteistyön velvollisuudesta seuraa, että välttääkseen tekemästä komission päätöksen kanssa ristiriidassa olevaa ratkaisua kansallisen tuomioistuimen pitäisi lykätä asian käsittelyä siihen asti, kun unionin tuomioistuimet ovat antaneet lopullisen ratkaisun

kumoamiskanteesta, paitsi jos se katsoo, että asian olosuhteissa on perusteltua esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymys komission päätöksen pätevydestä (tuomio 14.12.2000, Masterfoods ja HB, C-344/98, EU:C:2000:689, 57 kohta).

- 25 Tämän tuomion 19 kohdassa mainituista syistä hyvän lainkäytön periaatteen perusteella voi olla perusteltua silloin, kun unionin yleisessä tuomioistuimessa on käsiteltävänä kumoamiskanne ja unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu samanaikaisesti pätevyyttä koskeva ennakkoratkaisuasiasia, että unionin tuomioistuin soveltaa, jos se katsoo sen asianmukaiseksi, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan kolmatta alakohtaa lykätäkseen sen käsiteltäväksi saatetun asian käsittelyä, jolloin menettelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa jatketaan.
- 26 Pääasiassa on nyt tutkittava tämän tuomion 14–19 kohdassa olevien seikkojen perusteella, oliko pääasian kantajilla ilman pienintäkään epäilystä asiavaltuus vaatia riidanalaisen päätöksen kumoamista unionin yleisessä tuomioistuimessa SEUT 263 artiklan perusteella (ks. vastaavasti tuomio 14.3.2017, A ym. C-158/14, EU:C:2017:202, 66 ja 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), siitä riippumatta, ovatko kantajat nostaneet kanteensa kansallisissa tuomioistuimissa ennen kuin kanteen nostamiselle unionin yleisessä tuomioistuimessa vahvistettu määräaika oli päättynyt.
- 27 SEUT 263 artiklan neljännessä kohdasta seuraa, että luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen toiselle henkilölle osoitetusta päätöksestä ainoastaan siinä tapauksessa, että päätös koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.
- 28 Käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen 10 artiklassa todetaan nimenomaisesti, että päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.
- 29 On kuitenkin todettava, että riidanalaisen päätöksen 6 ja 7 artiklassa määrätään, että Saksan liittotasavallan on perittävä myönnettyt, sisämarkkinoille soveltumattomat tuet takaisin, joten Saksan viranomaisten oli perittävä – ilman, että niillä olisi ollut minkäänlaista harkintavaltaa – nämä tuet takaisin riidanalaisen päätöksen liitteessä III määritellyn menettelytavan mukaisesti.
- 30 Näin ollen on katsottava, että päätös koskee pääasian kantajia suoraan (ks. vastaavasti tuomio 19.10.2000, Italia ja Sardegna Lines v. komissio C-15/98 ja C-105/99, EU:C:2000:570, 36 kohta; tuomio 17.9.2009, komissio v. Koninklijke FrieslandCampina, C-519/07 P, EU:C:2009:556, 48 ja 49 kohta ja tuomio 27.2.2014, Stichting Woonlinie ym. v. komissio, C-133/12 P, EU:C:2014:105, 60 ja 61 kohta).
- 31 Toiseksi on palautettava mieleen, että päätös koskee erikseen muita kuin niitä, joille se on osoitettu, ainoastaan silloin, kun tämä päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja ne voidaan näin ollen yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu (tuomio 15.7.1963, Plaumann v. komissio, 25/62, EU:C:1963:17, s. 223 ja tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio, C-298/00 P, EU:C:2004:240, 36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Erityisesti on todettu, että kun riidanalainen toimi vaikuttaa sellaiseen henkilöryhmään, jonka jäsenet olivat tiedossa tai yksilöitävissä toimen tekoajankohtana tämän ryhmän jäsenille ominaisten kriteerien perusteella, kyseisen toimen voidaan katsoa koskevan niitä erikseen taloudellisten toimijoiden rajoitettuun piiriin kuuluvina henkilöinä (tuomio 17.9.2009, komissio v. Koninklijke FrieslandCampina, C-519/07 P, EU:C:2009:556, 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Päätös siis koskee tukijärjestelmän nojalla myönnettyjen yksittäisten tukien, jotka komissio on määrännyt maksettavaksi takaisin, tosiasiallisia saajia tällä perusteella SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitetuin tavoin erikseen. Tukijärjestelmää koskevassa komission päätöksessä asetulla takaisinperintävelvollisuudella yksilöidään nimittäin riittävästi kaikki kyseisen järjestelmän edunsaajat, sillä ne ovat riidanalaisen päätöksen tekoajankohdasta lähtien alttiina sille riskille, että niiden saamat edut peritään takaisin, mikä vaikuttaa näin niiden oikeudelliseen asemaan (ks. vastaavasti tuomio

- 9.6.2011, Comitato "Venezia vuole vivere" ym. v. komissio, C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, 53 ja 56 kohta ja tuomio 21.12.2011, A2A v. komissio, C-320/09 P, ei julkaistu, EU:C:2011:858, 58 ja 59 kohta).
- 34 On selvää, että pääasian kantajat ovat hyötynneet BAFA:n tekemistä yksittäistapauksia koskevista päätöksistä, joiden perusteella niiden EEG-lisämaksulle määrättiin yläraja.
- 35 Komissio piti juuri tätä ylärajan asettamista "sisämarkkinoille soveltumattomana tukena" ja määräsi sen perittäväksi takaisin riidanalaisessa päätöksessä vahvistetun menettelytavan mukaisesti.
- 36 Näin ollen riidanalainen päätös ei koske pääasian kantajia ainoastaan tässä päätöksessä tutkitun energiasektorin tukijärjestelmän EI-yrityksinä. Se koskee niitä erikseen tämän järjestelmän puitteissa myönnettyjen tukien, jotka komissio on määrännyt perittäviksi takaisin, tosiasiallisina saajina (ks. vastaavasti tuomio 19.10.2000, Italia ja Sardegna Lines v. komissio, C-15/98 ja C-105/99, EU:C:2000:570, 34 kohta ja tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio, C-298/00 P, EU:C:2004:240, 39 kohta).
- 37 Tästä seuraa, että pääasian kantajat olisivat – ilman, että tästä on pienintäkään epäilyä – voineet vaatia riidanalaisen päätöksen kumoamista.
- 38 On tosin selvää, että kaikki pääasian kantajat olivat nostaneet unionin yleisessä tuomioistuimessa kumoamiskanteen 18.12.2013 tehdystä komission päätöksestä C(2013) 4424 final, jossa se oli päättänyt aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun muodollisen tutkintamenettelyn Saksan liittotasavallan uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön ja paljon energiaa käyttävien yritysten hyväksi toteuttamien toimenpiteiden johdosta (valtioneuvosto SA. 33995 (2013/C) (ex 2013/NN)).
- 39 Unionin yleinen tuomioistuin päätti kuitenkin 9.6.2015 antamissaan määräyksissä Stahlwerk Bous v. komissio (T-172/14, ei julkaistu, EU:T:2015:402); Georgsmarienhütte v. komissio (T-176/14, ei julkaistu, EU:T:2015:414); Harz Guss Zorge v. komissio (T-177/14, ei julkaistu, EU:T:2015:395) ja Schmiedag v. komissio (T-183/14, ei julkaistu, EU:T:2015:396), että lausunnon antaminen pääasian kantajien nostamista kanteista raukeaa, koska ne olivat jääneet vaille kohdetta sen takia, että muodollinen tutkintamenettely oli päätetty sillä välin riidanalaisen päätöksen antamisella.
- 40 Pääasian kantajat olivat sitä paitsi esittäneet oikeudenkäynnin aikana kannevaatimuksiinsa liittyviä mukauttamispyyntöjä, joilla ne pyrkivät siihen, että kanteiden kohteena olisi myös riidanalaisen päätöksen kumoaminen. Unionin yleinen tuomioistuin jätti kuitenkin edellisessä kohdassa mainituissa määräyksissä nämä pyynnöt tutkimatta sillä perusteella, että riidanalaisella päätöksellä ei muutettu tai korvattu tämän tuomion 38 kohdassa mainittua muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta annettua päätöstä, eikä sillä ollut myöskään samaa kohdetta.
- 41 Lisäksi on korostettava, että unionin yleinen tuomioistuin on nimenomaisesti täsmentänyt tämän tuomion 39 kohdassa mainittujen määräysten 23 tai 24 kohdassa samalla tavalla, että mukauttamispyyntöjen, joissa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista, hylkääminen ei vaikuta pääasian kantajilla olevaan mahdollisuuteen nostaa tästä päätöksestä kanne.
- 42 Pääasian kantajat eivät ole kuitenkaan nostaneet uutta kannetta unionin yleisessä tuomioistuimessa.
- 43 Edellä olevien seikkojen perusteella on todettava, että koska pääasian kantajilla oli – ilman, että asiasta olisi pienintäkään epäilyä – oikeus nostaa riidanalaisesta päätöksestä SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu kumoamiskanne mutta ne eivät ole käyttäneet tätä oikeutta, ne eivät voi vedota tämän päätöksen pätemättömyyteen tukeakseen sellaisia kanteita, jotka ne ovat nostaneet tämän päätöksen kansallisista täytäntöönpanotoimenpiteistä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

- 44 Tällaisessa tilanteessa ennakkoratkaisupyyntöä ei voida ottaa tutkittavaksi, koska riidanalaisen päätöksen pätevyyttä ei ole pätevästi kyseenalaistettu ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

Oikeudenkäyntikulut

- 45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Verwaltungsgericht Frankfurt am Mainin 23.2.2016 tekemällä päätöksellä esittämä ennakkoratkaisupyyntö jätetään tutkimatta.

Allekirjoitukset